

FAKTA OM ANBRAGTE BØRN

HVOR MANGE BØRN ER ANBRAGT OG HVOR LÆNGE

Omkring 1 procent af alle børn og unge i Danmark bor ikke sammen med deres forældre, men er anbragt uden for hjemmet. Sådan har det været de seneste 30-40 år. I 2010 svarede det til ca. 12.000 børn og unge mellem 0 og 17 år. Blandt voksne har omkring 6 procent på et eller andet tidspunkt i deres opvækst været anbragt uden for hjemmet.

Nogle børn er anbragt i en årrække – måske allerede fra de er nyfødte. Andre er anbragt i kortere tid. Blandt de ældste anbragte (de 15-17-årige) har omkring halvdelen været anbragt i mere end tre år, mens en fjerdedel har været anbragt i længere tid end syv år.

Halvdelen af anbringelserne bryder sammen

Endnu andre flytter frem og tilbage mellem forældrenes hjem og forskellige anbringelsessteder. Det kan skyldes, at årsagen til anbringelsen ikke længere eksisterer, men det kan også skyldes, at anbringelsesforløbet bryder sammen, og at en døgnanbringelse afsluttes uplanlagt. Årsagen til disse såkaldte sammenbrud i anbringelsen kan enten være, at barnet ikke ønsker at være på anbringelsesstedet, eller at anbringelsesstedet ikke magter barnets problemer eller af andre grunde giver op. Blandt unge anbragt uden for hjemmet oplever næsten halvdelen et eller flere af disse sammenbrud.

Flest unge bliver anbragt

Der anbringes lidt flere drenge (54 pct.) end piger (46 pct.), og blandt nye afgørelser om anbringelser er unge overrepræsenterede. Omkring 70 pct. af afgørelserne om anbringelse drejer sig således om de 12-17-årige, og de 15-17-årige udgør alene omkring 40 pct. af alle nye anbringelser.

De fleste anbringelser er frivillige

Langt de fleste anbringelser er frivillige. Det vil sige, at både forældremyndighedsindehaveren og den unge selv, hvis han eller hun er over 15 år, har samtykket. I 2010 var 85 pct. af anbringelserne frivillige, mens 15 pct. var tvangsanbringelse. Anbringelse med tvang finder sted, hvis kommunen vurderer, at der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider skade.

- 1 pct. af alle børn og unge bor ikke sammen med deres forældre
- 6 pct. af voksne har været anbragt uden for hjemmet
- 52 pct. af de ældste anbragte (15-17 år) har været anbragt i mere end tre år
- 27 pct. af de 15-17-årige har været anbragt mere end syv år
- Der bliver anbragt lidt flere drenge (54 pct.) end piger (46 pct.)
- Der bliver anbragt flest unge (12-17 år)
- 44 pct. af unge anbragt uden for hjemmet oplever et eller flere sammenbrud i deres anbringelsesforløb
- 85 pct. af anbringelserne er frivillige, 15. pct. er tvangsanbringelser.

Kilde: Ankestyrelsen; Danmarks Statistik; Olsen, R.F., Egelund, T. & Lausten, M. (2011): *Tidligere anbragte som unge voksne*. København: SFI: 11:35; Egelund, T., Jakobsen, T.B., Hammen, I., Olsson, M. & Høst, A. (2010): *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. København: SFI: 10:06.

HVORFOR BLIVER BØRN ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET

Lidt forsimplet er der to årsager til, at børn bliver anbragt uden for hjemmet: grunde relateret til forældrene eller barnets omgivelser og grunde relateret til barnet selv.

Forsømmelse eller vanrøgt er blandt de hyppigste grunde til, at børn bliver anbragt uden for hjemmet. Det samme er forældres misbrug af alkohol og/eller stoffer, forældres psykiske problemer/sindslidelse, barnets adfærdsproblemer eller skoleproblemer. Baggrunden for en anbringelse kan også være funktionsnedsættelse hos barnet.

'Det nødvendige miljøskifte'

Når et barn er blevet anbragt, har tanken i årtier været, at selve miljøskiftet kan have en helende og sund virkning. Historiske forestillinger om vanrøgtede børn fra byen, der blev sendt på landet til frisk luft, god kost og arbejde, eksisterer til en vis grad stadig. I dag ses plejefamiliens 'gode hverdagsliv' eller døgninstitutionens daglige pædagogiske rammer som det væsentlige i forhold til at hjælpe udsatte børn. Mere individuelle interventioner målrettet forbedring af skolegangen, det somatiske og psykiske helbred ses som et supplement til det væsentligt; nemlig anbringelsen.

- 43 pct. af 11-årige anbragte børn er anbragt som følge af forsømmelse eller vanrøgt
- 41 pct. er anbragt som følge af forældres misbrug af alkohol eller stoffer
- 37 pct. er anbragt som følge af barnets adfærdsproblemer
- 30 pct. er anbragt som følge af forældrenes psykiske problemer eller sindslidelse
- 29 pct. af anbragt som følge af barnets skoleproblemer.

Kilde: Egelund, T. m.fl. (2008): *Anbragte børns udvikling og vilkår. Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995*. København: SFI, 08:23.

HVILKE FORMER FOR ANBRINGELSE ER DER

Der er groft sagt to former for anbringelse: familiepleje og institution. Mere specifikt kan anbringelse uden for hjemmet ske i godkendte netværksplejefamilier, familieplejer, kommunale plejefamilier, socialpædagogiske opholdssteder, døgninstitutioner og eget værelse.

Plejefamilier har historisk undergået en proces fra at være 'den gode familie på landet' til i dag en række hybridformer mellem 'hjem' og institution som eksempelvis højt specialiserede og professionaliserede plejefamilier målrettet børn med helt specifikke problemer.

Halvdelen er i familiepleje

I 2010 var omkring halvdelen af de anbragte børn anbragt i familiepleje. De resterende børn og unge var anbragt på en eller anden form for døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted (inklusive kost- og efterskoler).

Yngre børn er hovedsageligt anbragt i familiepleje. Ældre børn og unge er oftere anbragt på forskellige typer.

- 51 pct. af de anbragte børn var i 2010 anbragt i familiepleje
- 23 pct. var på døgninstitution
- 17 pct. var på socialpædagogisk opholdssted
- 8 pct. var på eget værelse, kollegium, kost- og/eller efterskole

Note: For 2 pct. var anbringelsesstedet på opgørelsestidspunktet uoplyst. Procenterne summer ikke til 100 grundet afrunding.

Kilde: Ankestyrelsen

HVORDAN KLARER TIDLIGERE ANBRAGTE SIG SAMMENLIGNET MED ANDRE

Tidligere anbragte er, sammenlignet med deres jævnaldrende, ringere stillet som voksne. Voksne, der i kortere eller længere tid har været anbragt uden for hjemmet, har større risiko for at have en problematisk uddannelses- og arbejdssituation. De er i langt højere grad end andre i risiko for at ende som lavt uddannede eller ufaglærte. Andelen, der forsørges af det offentlige er også større blandt tidligere anbragte end blandt voksne i almindelighed.

Også på andre områder er tidligere anbragte dårligere stillet. Der er således overforekomst af kriminalitet, teenagemoderskaber og psykiske lidelser blandt tidligere anbragte. Tidligere anbragte har desuden sammenlignet med deres jævnaldrende større risiko for tidlig død, specielt selvmord

Tidligere anbragte har sammenlignet med jævnaldrende større risiko for

- at være marginaliseret på arbejdsmarkedet
- at være involveret i kriminalitet
- at blive forælder meget tidligt
- at have psykiske lidelser
- at dø tidligt (herunder større risiko for selvmord).

Kilde: Vinnerljung, B. & Sallnäs, M. (2008): Into Adulthood: A Follow-Up Study of 718 Young People who were Placed in Out-of-Home Care during their Teens. *Child & Family Social Work*, 13 (2), s 144-155; Olsen, R.F., Egelund, T. & Lausten, M. (2011): *Tidligere anbragte som unge voksne*. København: SFI: 11:35.

HVAD VED VI OM EFFEKTEN AF ANBRINGELSER

Der er svært decideret at måle, om en anbringelse 'virker', og om et anbragt barn havde haft det bedre, hvis han eller hun var blevet hjemme hos forældrene. Den manglende viden skyldes blandt andet, at det er svært at vide, hvordan det var gået barnet, hvis det ikke var blevet anbragt. Det skorter derfor på evalueringer og undersøgelser, der kan pege på, om en anbringelse har en effekt for eksempel i forhold til at skabe bedre trivsel for et barn.

- Det er svært at måle deciderede effekter af det at være anbragt. Fordi det er svært at vide, hvordan det var gået, hvis barnet ikke var blevet anbragt.

HVAD SIGER LOVEN

Det juridiske grundlag for at anbringe børn findes i Lov om social service. I 2006 trådte Anbringelsesreformen i kraft. Formålet med denne reform var at sikre bedre sagsbehandling i børne- og ungesager, en højere prioritering af den forebyggende indsats, større inddragelse af netværk og bedre kvalitet i såkaldt efterværn og udslusning efter anbringelsen.

Barnets Reform

Siden har Barnets Reform, der trådte i kraft i 2011, medført yderligere ændringer. Blandt andet kom der med reformen en ny type plejefamilie: den kommunale plejefamilie, der supplerer de eksisterende typer: netværksplejefamilier og plejefamilier. Derudover er formålet med Barnets Reform blandt andet at sikre kontinuitet i anbringelsen, styrke hensynet til barnets tarv frem for hensynet til forældrene, sikre udsatte børns rettigheder og sikre en tidligere indsats.

- Lovgrundlaget for anbringelser uden for hjemmet er Serviceloven, § 52 (frivillige anbringelser) og § 58 (tvangsanbringelser).
- De senere år har Anbringelsesreformen (2006) og Barnets Reform (2011) medført ændringer på anbringelsesområdet.
- Formålet med Barnets Reform er:
 - at sikre kontinuitet i anbringelsen
 - at sikre en stabil og nær voksenkontakt
 - at styrke hensynet til barnets tarv frem for hensynet til forældrene
 - at sikre udsatte børns rettigheder
 - at sikre en tidligere indsats
 - at sikre mere kvalitet både i sagsbehandlingen og i indsatsen
 - at sikre bedre rammer for kommunernes indsats – herunder afbureaukratisering.

Kilde: Socialstyrelsen